

Список використаних джерел:

1. Воронкова В. Г. Управление как единый социальный организм / В. Г. Воронкова // Нова парадигма: альманах наукових праць. – 1999. – Вип. 10. – С. 8–19.

2. Горский Ю. М. Гомеостатика: модели, свойства, патологии / Ю. М. Горский // Гомеостатика живых, технических, социальных и экологических систем. – Новосибирск : Наука, Сиб. отд., 1988. – 322 с.

Н. Д. ЧАЛА

ТЕОРІЯ ІГОР ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОУПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Управлінська практика нерозривно пов'язана із вибором альтернатив, себто прийняттям рішень. У роботах з державного управління В. Авер'янова, Г. Атаманчука, А. Васильєвої, Є. Кубка, Б. Лазарева, Н. Нижник, В. Селіванова, М. Стрельбицького, В. Цветкова в основному акцентується увага на організаційно-правовому аспекті прийняття рішень. Серед вітчизняних вчених, зокрема у працях Б. Лазарева, прийнято розрізняти поняття “управлінське рішення” та “акт державного управління”. Найбільш повно та системно розглянуто методологію прийняття державних рішень, на наш погляд, у роботі В. Бакуменка [1]. Значна увага до зазначеної теми вказує на її актуальність, водночас ускладнює науковий пошук прогалин та можливостей поглибленого дослідження.

Надзвичайно важливо на етапі прийняття державноуправлінських рішень оцінити вигоди від їх реалізації та витрати на їх впровадження. Доволі часто розробка та прийняття державноуправлінських рішень відбувається в умовах недостатнього ресурсного забезпечення (фінанси, кадри, час, інформація тощо), цим і пояснюється брак обґрунтованості, системності та витрати на додаткове корегування рішень. У сфері економічного розвитку прийняття державно-управлінських рішень ускладнюються ірраціональним політичним впливом. Прийняття державноуправлінських рішень без оцінки їх наслідків може призвести до різких збурень у суспільстві. Наочно ця теза підтверджується тривалим протистоянням політичних сил у центрі Києва в листопаді 2013 р. – лютому 2014 р., яке розпочалося із офіційної заяви на передодні саміту ЄС щодо призупинення європейської інтеграції. Історики матимуть час дослідити глибинні процеси протистояння влади та опозиції, а також персоніфікувати цей процес і внести його до календаря подій.

Окремі галузі вітчизняної економіки декілька разів потрапляли у кризові пастки, саме через не належну оцінку наслідків прийняття державно-управлінських рішень, тут можна пригадати тези Асоціації олійників, автовиробників, виноробів при вступі до СОТ. Метою роботи є запропонувати інструмент для оцінки державноуправлінських рішень задля уникнення невизначеності і унеможливлення стихійності їх наслідків.

Теорія прийняття рішень використовує для оцінки ефективності управлінських рішень системний підхід. Водночас варто зауважити, що в теорії прийняття рішень оцінка зводиться до розрахунку вигід, витрат [2], ризиків, якості прийнятих рішень [3, с. 150] для чого у більшості випадків використовуються експертні оцінки, макроекономічні моделі, факторний аналіз. На практиці при оцінці можуть виникати проблеми внаслідок неузгодженості думок експертів, обмеженнями макроекономічних моделей, горизонтом прогнозування при визначенні факторів. На наш погляд, для нівелювання впливу політичного чинника на державноуправлінські рішення в сфері економічного розвитку, визначення зовнішньо-економічного вектору, розрахунку наслідків участі в інтеграційних об'єднаннях, а також прогнозування ситуації може бути застосована теорія ігор.

Теорія ігор вивчає ситуації з декількома учасниками, які в її термінах називаються гравцями. Кожен з гравців має певну свободу вибору дій. Своїми діями гравець впливає не тільки на свій результат, але й на результати інших. Результат оцінюється за заданою для кожного гравця функцією виграшу. Вважається, що метою гравця є максимізація виграшу [4]. Тривалий час теорія ігор розроблялася тільки на теоретичному рівні, але, починаючи з 1980-х рр., вона активно використовується при побудові моделей пове-

дінки на ринку [4], поступово поширюючись на моделювання політичних процесів [5] та інші сфери, в яких, на перший погляд, математичні моделі не можуть бути застосовані.

Аналіз складових конкурентоспроможності України в 2013 р. [6] чітко вказує, що гальмом економічного розвитку країни є незадовільний розвиток інституційного середовища. Інституції є вкрай важливими для підтримки й посилення нестабільного економічного зростання, враховуючи те, що держава відіграє більш значущу роль на міжнародному рівні для економік багатьох країн [6, с. 13]. Впливи інституційного середовища, себто державноуправлінські рішення при моделюванні можуть бути описані як обмеження та норми діяльності. У такому разі може бути побудовано математичну модель для опису прийняття державно-управлінських рішень в умовах функціонування різних інституцій. Використання математичного апарату теорії гри дозволить оцінити не тільки альтернативні управлінські рішення, але й розрахувати економічні вигоди для суспільства функціонування інституційного середовища, ефективність інститутів та вплив корупції на загальні витрати з утримання.

На потужний потенціал розширення галузей застосування теорії ігор вказує неодноразова оцінка Нобелівським комітетом (1994 р., 2005 р.) праць науковців у цій сфері. Останньою нагородою було відмічено роботу із синтезу суспільних інститутів, тобто пошуку оптимальних, з точки зору заданого критерію

ефективності, правил гри. У вітчизняній науці державного управління тільки робляться перші спроби застосування теорії гри і моделювання державноуправлінських рішень. Але стрімке зростання наукових розробок на межі теорії ігор та експериментальної економіки чітко вказує на необхідність подальших наукових розвідок на цьому векторі.

Список використаних джерел:

1. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко. – К. : ВПЦ АМУ, 2012. – 344 с.
2. Аналіз вигід і витрат. Концепції і практика / Ентоні Е. Боардмен, Девід Х. Грінберг, Ейдан Р. Вайнінг, Девід Л. Веймер ; [пер. з англ.]. – К. : АртЕк, 2003. – 568 с.
3. Теорія прийняття рішень органами військового управління : монографія / В. І. Ткаченко, Є. Б. Смірнов та ін. / за ред. В. І. Ткаченка, Є. Б. Смірнова. – Х. : ХУПС, 2008. – 545 с.
4. Меньшиков И. С. Лекции по теории игр и экономическому моделированию / И. С. Меньшиков. – М. : ООО “Контакт плюс”, 2010. – 336 с.
5. Корнієнко В. О. Моделювання процесів у політико-комунікативному просторі : монографія / В. О. Корнієнко, С. Г. Денисюк, А. А. Шиян. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 207 с.
6. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2013. Фонд ефективного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.feg.org.ua/docs/FEG_report_2013_body_ukr_web.pdf.

К. Я. КУЧЕРЯВА

ВЗАЄМОДІЯ КООПЕРАТИВНИХ ОБ'ЄДНАНЬ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Кооперативи виступають третім альтернативним сектором народного господарства поряд з державним та приватним. Кооперація є рухом, що на добровільних началах згуртовує людей задля досягнення своїх цілей, задоволення потреб, є об'єднанням людей з активною громадянською позицією, котрі прагнуть самостійно й безпосередньо приймати участь у підвищенні власного добробуту, створенні комфортних умов життєдіяльності. Як соціальні організації з економічним змістом коо-

перативи в демократичному суспільстві виступають партнерами уряду в реалізації завдання досягнення соціального добробуту. Спільність інтересів держави і кооперації, їх узгодженість у вирішенні економічних та соціальних питань на місцевому, регіональному і національному рівнях обумовлюють виключну важливість їх плідної взаємодії, зокрема в аграрній сфері [1].

Серед здобутків такої співпраці у процесі розвитку кооперативних відносин у сільському господарстві маємо досить розроблену законо-